

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE DIRECCIÓN DE ORQUESTRA V

CURSO 2019/2020

CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA

TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO D 171/2016)

MODIFICACIÓN DE MAIO 2020 SEGUNDO AS INSTRUCCIÓN DO 27 DE ABRIL DE 2020, DA DIRECCIÓN XERAL DE EDUCACIÓN, FORMACIÓN PROFESIONAL E INNOVACIÓN EDUCATIVA PARA O DESENVOLVEMENTO DO TERCEIRO TRIMESTRE DO CURSO ACADÉMICO 2019/20, NOS CENTROS DOCENTES DA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN													
DISCIPLINA: DIRECCIÓN DE ORQUESTRA V													
ESPECIALIDADE	Interpretación							ITINERARIO			Dirección		
CARÁCTER	Disciplina obrigatoria							TIPO DE CLASE			Colectiva		
DEPARTAMENTO	Dirección							XEFE/A DE DPTO.			José Baldomir		
CURSOS	1º curso		2º curso		3º curso		4º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA			Fernando V.Arias	
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	Horas de clase semanais:			2	
ECTS/CUAD.					5				Observacións:				
DOCENTES:	NOME E APELIDOS							EMAIL/TEL/WEB			TITORÍA		
	Fernando V.Arias							cantatamelida@yahoo.es			Venres 13:30-14:30		

2. DESCRIPTOR E COMPETENCIAS	
<p>DESCRITOR: Estudo e adquisición dunha correcta técnica xestual aplicada á dirección orquestral. Coñecemento das características técnicas e posibilidades sonoras e interpretativas dos instrumentos orquestrais. Análise do repertorio orquestral e doutras agrupacións instrumentais, encamiñado á súa execución. Coñecemento dos diferentes estilos musicais e as súas convencións interpretativas. Desenvolvemento de proxectos de interpretación de composicións con linguaxes e estilos diversos, así como en formacións de pequeno e gran formato.</p>	
COÑECEMENTOS PREVIOS:	Os relativos do acceso ao grado superior
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS:	É necesario unha boa base a nivel artístico e xeral, así como a capacidade de expresarse e de liderazgo.
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T13, T15, T16, T17
COMPETENCIAS XERAIS:	X1, X2, X3, X4, X7, X8, X10, X11, X12, X14, X15, X17, X18, X21, X23
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	ED1, ED2, ED3, ED4, ED7, ED8, ED9, ED10, ED11, ED12
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 171/2016 do 24 de novembro	

3. OBXECTIVOS

DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
1. Tomar consciencia do papel de director nas agrupacións instrumentais e corais.	T1, T3, T6, T7, T10, T13, T17, X7, X18, ED9, ED10, ED11, ED12
2. Coñecer as liñas básicas da historia da dirección orquestral e as súas implicacións na dirección actual.	T2, T17, X4, X11, X14, X15, X17, ED1, ED2, ED8
3. Analizar as problemáticas que poden xurdir en función das diferentes agrupacións.	T2, T3, T7, T9, T10, T13, X8, ED9, ED11, ED12
4. Coñecer o repertorio básico para orquestra.	T16, T17, X14, X15, X17, ED1, ED3
5. Executar o pulso, cambios agógicos e dinámicos, carácter e articulación con seguridade e flexibilidade.	T13, X1, X3, X4, X12, X17, X18, ED2, ED3, ED4, ED10
6. Balancear os planos sonoros, texturas e empaste tímbrico adecuándose ao estilo das obras	T13, X1, X3, X4, X12, X17, X18, ED2, ED3, ED4, ED10
7. Realizar correctamente o fraseo, respiracións, golpes de arco, ataques, en función do estilo e as obras propostas.	T13, X1, X3, X4, X12, X17, X18, ED2, ED3, ED4, ED8, ED10
8. Coñecer as posibilidades técnicas dos instrumentos.	T3, T13, X1, X2, X4, X14, ED3, ED7
9. Aprender a expresarse de forma clara e precisa a través do xesto favorecendo a comunicación entre o director e o grupo.	T3, T7, T8, T10, X3, X10, ED1, ED9, ED10
10. Coñecer e practicar a xestualidade básica de dirección e a súa correspondencia coa expresión musical.	T3, T7, T8, T10, X3, X10, ED1, ED9, ED10
11. Aprender a dinámica de ensaio óptima para cada contexto.	T3, T7, T8, T10, X3, X10, ED1, ED9, ED10
12. Interpretar da forma mais fielmente posible o pensamento do compositor estudando o seu contexto, estilo compositivo, etc. Defensa da obra.	T2, T6, T8, T13, T17, X3, X10, X12, X14, ED8, ED10
13. Estudiar a evolución da historia da dirección e as súas implicacións na propia interpretación, e a importancia da tradición.	T2, T17, X4, X11, X14, X15, X17, ED1, ED2, ED8
14. Saber organizar o traballo previo aos ensaios co grupo: elección do repertorio, estudo e análise das obras, previsión de posibles dificultades e proposta de solucións..	T1, T3, T4, T7, T16, T17, X7, X11, X12, X14, X15, X17, ED8, ED12



4. CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
1. O director	1.1 Funcións e perfil formativo e profesional 1.2. Historia da dirección orquestral.	Todas
2. O conxunto	2.1. Tipos de agrupacións corais e instrumentais. 2.2. Agrupacións infantís e xuvenís. 2.3. Obxectivos e problemáticas específicas. 2.4. Consideracións organolóxicas e clasificación vocal. 2.5. Disposición espacial.	Todas
3. O material musical	3.1. A notación. Evolución do determinismo notacional. Áreas de indeterminación. Estudo crítico e historicamente informado. Retoques e tradicións interpretativas 3.2. Pulso, metro e ritmo. 3.3. Estudo tímbrico. Empaste e contraste sonoro. 3.4. Texturas e estratos. 3.5. Dinámica xeral e dinámica relativa. Perfil dinámico e uso do silencio. 3.6. Xeografía armónica e topografía melódica. 3.7. Estructura proporcional e referencial. 3.8. Articulación, acentuación e tipos de ataque. Empaque. Vogalidade e consonántica. Acentuación do texto. Emisión e corte do son. 3.9. Afinación e as súas posibilidades. Técnicas de depuración. 3.10. Respiración, dixitación e golpes de arco ao servizo da música. 3.11. Vibrato. Efectos tímbricos. Ornamentación. 3.12. Fraseo e construción estrutural: dinámica, agónica, articulación, afinación e timbre ao servizo dos procesos tensionais e discursivos. 3.13. Condicionantes extramusicaís: contido textual, programa...	Todas
4. Comunicación verbal e xestual	4.1. Planos directoriais. Estratexias comunicativas. Comunicación verbal e imitativa. Xestualidade mimética, analóxica e convencional. 4.2. Os espazos e dimensións referenciais. Linguaxe corporal e comunicación facial. Capacidade comunicativa das articulacións do brazo (posición e relación de movemento). A batuta. Coordinación e independencia dos brazos. 4.3. Figuras e subdivisións. <i>Dispari</i> e anticipacións. Xestos illados. 4.4. Traxectorias do xesto. Amplitude e perfil. Velocidade e aceleración do movemento. Proporcións. 4.5. Tipos de <i>levare</i> . Marcação de calderóns e cortes.	Todas
5. Ensaio e concerto	5.1. Preparación en xeral. 5.2. Preparación do material de orquestra 5.3. Técnicas de ensaio 5.4. Dirixir ópera 5.5. Dirixir obras corais con orquestra.	Todas
6. Interpretación en estilo	6.1. Aspectos de interpretación e estilo. 6.2. Elección do tempo 6.3. Tradición	Todas
7. Grandes directores		
TOTAL SESIÓNS:		16



5. METODOLOXÍA E PLANIFICACIÓN DOCENTE

TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Actividades introductorias	1		1
Exposición maxistral	4		4
Exposición práctico-teórica	1		1
Práctica xestual	36		36
Estudo individual		56	56
Lectura guiada e comentario de fontes	2		2
Pescuda de información		8	8
Actividades complementarias		8	8
Selección ou preparación de materiais		30	30
Actividades de resposta ao xesto	3		3
Titorías individuais	1		1
TOTAL HORAS:	48	102	150

6. AVALIACIÓN

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Avaliación continua durante as clases e os ensaios	Avaliación continua das habilidades comunicativas, das ferramentas xestuais e do control auditivo durante as clases prácticas.	Todas	40%
Probas individuais ou colectivas	Uso de recursos técnicos adaptados a diferentes supostos musicais.	Todas	20%
Revisión materiais	Preparación das partituras, realización de análises interpretativas e directoriais e elaboración de proxectos.	Todas	10%
Asistencia presencial	Asistencia con regularidade ás clases e ensaios. Só se permiten 2 faltas ao longo do cuadrimestre.	Todas	30%
Observacións: Tódolos apartados deberán estar aprobados de forma independente para facer a media. As sesións posteriores ao 13 de marzo sustítúense por actividades telemáticas que só computarán para mellorar a cualificación obtida nos contidos correspondentes ás sesións presenciais			

6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (*PERDA AVALIACIÓN CONTINUA)			
*(Alumnos que superen as 4 faltas por cuadrimestre, establecidas no centro, aprobadas en consello escolar)			
Proba telemática individual teórico-práctica	Sinfonía nº 3 Mendelssohn Barbero de Sevilla (Obertura) Rossini La forza del destino (Obertura) G.Verdi	Todas	70%
Proba escrita	Análise interpretativa- directorial.	Todas	30%
Observacións: Tódolos apartados deberán estar aprobados de forma independente para facer a media.			
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA			
Proba telemática individual teórico-práctica	Sinfonía nº 3 Mendelssohn Barbero de Sevilla (Obertura) Rossini La forza del destino (Obertura) G.Verdi	Todas	70%
Proba escrita	Análise interpretativa- directorial.	Todas	30%
Observacións: Tódolos apartados deberán estar aprobados de forma independente para facer a media.			

7. BIBLIOGRAFÍA

- Anthony Burton: *A Performer's Guide to Music of the Baroque Period*. ABRSM, London, 2001.
- Anthony Burton: *A Performer's Guide to Music of the Classical Period*. ABRSM, London, 2001.
- Anthony Burton: *A Performer's Guide to Music of the Romantic Period*. ABRSM, London, 2001.
- Ausubel-Novak-Hanesian: "Psicología educativa. Un punto de vista cognoscitivo" (Ed. Trillas. Mexico)
- Clive Brown: *Classical and Romantic Performing Practice 1750-1900*. Oxford University Press, 2004.
- Colin Lawson y Robin Stowell: *La interpretación Histórica de la Música*. Alisnza, Madrid, 2005.
- Coll-Palacios-Marchesi: "Desarrollo psicológico y Educación" (Ed. Alianza. Madrid)
- David Daniels: *Orchestral Music: A Handbook*, 2005, Scarecrow Press.
- David Milson: *Theory and Practice in Late Nineteenth-Century Violin Performance: An Examination of Style in Performance, 1850-1900*. Oxford University Press, 2009.
- Francisco Navarro Lara: *Nueva Técnica de Dirección de Orquesta, Coro y Banda*. Alvarellos. Lugo, 2000.
- François-René Tranchefort (dir.): *Guía de la Música Sinfónica*. Alianza, Madrid, 2002.
- Gustav Meier: *The Score, the Orchestra, and the Conductor*. Oxford University Press, 2009.
- Gustems, Josep; Elgström, Edmon: *Guía práctica para la dirección de grupos vocales e instrumentales*. Biblioteca de Eufonía. 2008.
- Hans Swarowsky: "Dirección de orquesta, defensa de la obra" (Real musical)
- Heinz-Klaus Metzger y Rainer Riehn (dirs.): *El Problema de la interpretación en Beethoven*. Idea Books, Barcelona, 2003.

- Hermann Scherchen: *Tratado de Dirección de Orquesta*. Labor, Barcelona, 1988. Pierre Boulez: *La Escritura del Gesto*. Gedisa. Barcelona.
- Hermann Waltershausen: *El arte de la dirección orquestal*. UTEHA, México, 1966.
- José Antonio Bowen: *The Cambridge Companion of Conducting*. CUP, 2003.
- Lawson-Stowell. “La interpretación histórica de la música” (Alianza Música. Madrid)
- Margarita Lorenzo de Reizábal: *En el Podio*. Boileau. 2009.
- Martín Bris: “Planificación de centros educativos” (Ed. Praxis. Bilbao)
- Max Rudolf: “The grammar of conducting. A comprehensive guide to baton technique and interpretation” (Ed. ThomsonSchirmer, USA)
- Neal Zaslaw: *Mozart's Symphonies: Context, Performance Practice, Reception*. Clarendon, Oxford, 1989.
- Nikolaus Harnoncourt: *Discurso sonoro*. Acantilado, Barcelona, 2006.
- Nikolaus Harnoncourt: *El Diálogo Musical*. Paidós, Barcelona, 2003.
- Norman del Mar: *Anatomy of the Orchestra*. Faber Finds, London, 1981.
- Novak-Gowin: “Aprendiendo a aprender” (Ed. Martínez Roca. Barcelona)
- Peter Jost: *Instrumentación*. Idea Books, Barcelona, 2005.
- Samuel Adler: *El estudio de la Orquestación*. Idea Books, Barcelona, 2006.
- Sardó i Parals: “El gesto en la dirección de orquesta”(Ed. Clivis. Barcelona)
- www.imslp.org
- www.orchestralmusic.com
- www.spotify.com

8. OBSERVACIONS

Os alumnos que superen o número de faltas establecido terán que presentarse a un exame o final do cuadrimestre onde a materia a avaliar será toda extraordinaria.